

DET MENER ENHEDSLISTEN OM EU

I Enhedslisten ønsker vi at skabe et bedre samfund til fordel for den brede befolkning. Et samfund, hvor demokrati gælder alle dele af samfundet, herunder økonomien, og hvor solidariteten omfatter alle. I Enhedslisten mener vi, at hensynet til mennesker og natur skal komme før hensynet til markedet og jagten på profit. Vi tror på, at de bedste beslutninger træffes så tæt på borgerne som muligt, og vi mener, at forandringer skal komme fra neden. Vi tror på, at større lighed er kernen i at sikre et bæredygtigt og demokratisk samfund til gavn for både det enkelte menneske og kloden som helhed.

Vi ønsker et samfund, hvor demokrati, miljømæssig bæredygtighed og lighed driver udviklingen, og hvor solidaritet på tværs af grænser også indbefatter grænser uden for EU. Denne vision ligger til grund for vores holdning til EU, som vi fremlægger i dette delprogram.

1. Globalisering - en indbygget tendens i kapitalismen

Kapitalismens kerne er jagten på størst mulig profit. Derfor er globaliseringen også en indbygget tendens i kapitalismen. Det gælder salg af varer. Det gælder produktion af varer. Og det gælder også den vare, som hedder arbejdskraft.

I 1848 skrev Karl Marx: "De billige varepriser er det svære artilleri, som skyder alle kinesiske mure i grus". Siden dengang er globaliseringen fortsat med uformindsket styrke. I dag findes stort set ikke en plet på kloden, som ikke er inddraget i og underlagt verdensmarkedet og den kapitalistiske konkurrence. EU er et redskab for at styrke markedskræfterne og kapitalismen på bekostning af demokratiet, lønarbejderne, miljøet og naturen. EU er ikke et redskab, som kan skabe større solidaritet og lighed.

2. Fra kul- og stålunion til Euro-union – et redskab for den europæiske kapital

I 1951 dannede Frankrig, Vesttyskland, Italien, Belgien, Holland og Luxemburg "Det europæiske Kul- og Stålfællesskab". Over for den krigstrætte befolkning blev samarbejdet solgt som et værn mod en ny krig mellem Tyskland og Frankrig, men først og fremmest handlede det om at styrke den vigtige kul- og stålindustri og om at konkurrere med USA på verdensmarkedet.

Det europæiske samarbejde i Kul- og stålunionen var altså fra første færd et redskab for den europæiske kapital.

Siden etableringen af Kul- og stålunionen har samarbejdet gradvist udviklet sig. Dels til at omfatte flere og flere områder og dels til at omfatte flere og flere lande.

I 1957 indgik de 6 lande Rom-traktaten og skabte Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EF).

Kursen mod "en stadig tættere union" blev lagt. I 1986 blev etableringen af det indre marked vedtaget, hvilket konkurrenceudsatte stort set alle varer, inklusive arbejdskraft. I 1992 vedtoges

Maastricht-traktaten, som udstak retningslinjerne for en fælles politik på retsområdet, militær- og udenrigs-området og for etableringen af en fælles mønt. Og i 2009 trådte Lissabon-traktaten i kraft som et foreløbigt højdepunkt i Unions-dannelsen. En Union, som beskæftiger sig med alle vigtige samfundsområder, som træffer sine beslutninger med flertalsafgørelser, hvor store lande tæller mere end små, og hvor møntenheden skal være euroen for alle (bortset fra Danmark og Storbritannien, som er traktatligt undtaget).

Hele denne udvikling fra Kul- og stålunion til Euro-union – og fra 6 til 28 lande – har dog ikke ændret på det grundlæggende udgangspunkt. at unionen er et redskab for den europæiske kapital.

3. Traktatfæstet markedsfundamentalisme

Den overordnede politik i EU ligger i forlængelse af formålet med at etablere Kul- og stålunionen og EF. Det handler først og fremmest om at gavne erhvervslivets interesser.

Kernen i EU er det indre marked, hvor varer, arbejdskraft, kapital og tjenesteydelser kan bevæge sig fuldstændig uhindret i jagten på profit – de såkaldte "fire friheder". Selv om der på en række områder er lagt en fælles bund gennem minimumsstandarder, så er resultatet blevet et pres for at forringe velfærd, løn- og arbejdsforhold, miljø, natur, forbrugerbeskyttelse, dyrevelfærd m.v. i lande eller sektorer med de bedste forhold.

Reglerne om arbejdskraftens fri bevægelighed giver arbejdsgiverne mulighed for at misbruge udenlandske arbejdere til at presse og undergrave de faglige og sociale rettigheder på arbejdsmarkedet. Denne form for social dumping er i Danmark blevet helt afgørende efter de østeuropæiske landes optagelse i EU.

Retningslinjerne for euroen og for de enkelte landes økonomiske politik bygger på en borgerlig økonomisk tankegang. Det så vi bl.a. med den EU-dikterede nedskæringspolitik over for lande som Irland, Grækenland, Spanien og Portugal, der kastede millioner og atter millioner ud i arbejdsløshed og fattigdom. Lønarbejderne i EU oplever massive indgreb med forringelser af bestående overenskomster, begrænsning af konfliktretten og privatiseringer, som nedbryder den offentlige velfærd.

EU stiller sig ikke tilfreds med at gennemtrumfe markedsfundamentalismen inden for unionens grænser. EU arbejder også målrettet for at skaffe europæiske koncerner større markeder og mere frihed til at hente profit i resten af verden. Dermed bidrager EU afgørende til at fastlåse landene i Det Globale Syd i et afhængighedsforhold til de højtudviklede kapitalistiske lande og til at fastholde befolkningerne i fattigdom.

I et demokrati kan befolkningen vælge en ny regering til at ændre på politikken. Men i EU er den grundlæggende politiske linje traktatfæstet, hvilket gør dem umulige at ændre gennem nyvalg. Faktum er, at der ikke findes nogen anden forfatning i verden, hvor kapitalens rettigheder er skrevet så klart og tydeligt som i EU's traktatgrundlag, og som er så gennemsyret af idéen om, at faglige og sociale rettigheder samt hensynet til miljø og natur er underordnet kapitalens ret til fri bevægelighed.

4. En udemokratisk struktur

Befolkningens mulighed for at få indflydelse på EU-politikken er langt mindre end muligheden for at få politisk indflydelse i de enkelte medlemslande. Det skyldes en række forhold: F.eks. at der kun i meget begrænset omfang findes en samlet europæisk offentlighed, hvor EU-spørgsmål kan diskuteres, og hvorigennem et folkeligt pres kan kanaliseres. Og det faktum, at EU-systemet er svært gennemskueligt og i høj grad styres af teknokrater placeret i Bruxelles, hvilket også giver lobbyister fra de store multinationale selskaber en uforholdsmæssig stor indflydelse på lovgivningen.

Men det helt grundlæggende problem er, at EU har en fastlåst udemokratisk struktur. På den ene side har EU en omfattende traktatfestsat politisk (højreorienteret) linje. På den anden side skal EU-kommissionen (som har initiativretten i EU) og EU-domstolen (som er højeste retsinstans i hele EU) bygge deres initiativer, forslag, afgørelser og domme på traktaten – de er traktatens vogtere. Og endelig kan traktaten kun ændres, hvis der på et og samme tidspunkt er enighed om det blandt samtlige 28 medlemslande.

Konkret betyder det, at hele EU og hele EU-apparatet vil fortsætte i den nuværende retning, så længe bare ét – i praksis skal det nok være et betydeligt – land insisterer på det – også selv om et flertal af befolkningen i EU og et flertal af EU's medlemslande måtte ønske noget andet. Og skæbnens ironi er, at denne grundlæggende anti-demokratiske struktur også kun kan fjernes ved enstemmighed.

5. EU-parlamentets rolle

EU-parlamentet er ikke et rigtigt parlament. De valgte har kun en meget begrænset adgang til at kontrollere magten. Medlemmerne af EU-parlamentet kan ikke stille selvstændige forslag til lovgivning, men er underlagt EU-kommissionens initiativret. Og EU-parlamentet er frem for alt underlagt nogle traktatmæssige spændetrøjer, som det ikke har nogen mulighed for at ændre – helt ned til parlamentets påtvungne månedlige rejsecirkus mellem Bruxelles og Strasbourg.

Men det betyder ikke, at parlamentets arbejde er uden betydning. Inden for de snævre rammer, som traktaterne påtvinger EU-parlamentet, er der et vist spillerum til at forsøge at trække forholdene i den ene eller den anden retning. Og på nogle områder kan EU-parlamentet forhindre dårlige forslag i at blive

vedtaget, som det f.eks. skete med det såkaldte "havnedirektiv", som dramatisk ville have forringet forholdene for alle havnearbejdere i EU, eller "ACTA"-aftalen, som ville have begrænset yringsfriheden og retten til et privatliv. Derfor er det ikke ligegyldigt, hvem der sidder i EU-parlamentet. Enhedslistens parlamentariske princip om at arbejde for selv den mindste forbedring og imod enhver forringelse gælder også for EU-parlamentet. Dog kan vi aldrig støtte mere magt til EU – heller ikke i sager, som ellers kan lyde positive – da mere magt til EU altid vil medvirke til at styrke EU som institution.

6. Danske politikere fører an i EU-tilpasningen

Selvom EU-systemet grundlæggende er udemokratisk og ikke kan laves om efter normale parlamentariske spilleregler, så går EU-begejstrede danske politikere ofte længere i EU-integrationen, end EU-medlemskabet nødvendiggør.

Siden den økonomiske krises gennemslag i 2007/2008 er der blevet vedtaget en række foranstaltninger med det primære formål at redde euroen fra kollaps. For bl.a. at legitimere brugen af EU's institutioner til at forvalte disse foranstaltninger er ikke-eurolande samtidig blevet tilbudt at tilslutte sig. Her har EU-begejstrede danske politikere – modsat f.eks. Sverige – helt frivilligt valgt at tilslutte Danmark til en række af disse foranstaltninger. Det gælder f.eks. Finanspagten, som lægger meget snævre rammer for den økonomiske handlefrihed i Danmark, når det gælder statsbudgettet og den kommunale økonomi. Det samme ses på områder, hvor Danmark af historiske grunde har haft en traktatmæssig undtagelse fra at være med, først og fremmest på retsområdet, på militærområdet og vedrørende indførelsen af euroen. Her har det ikke i første omgang været EU, men EU-begejstrede danske politikere, som er gået forrest for at få disse undtagelser fjernet.

Derfor er kampen mod den EU-tilpasning, som EU-partierne i Danmark står i spidsen for, mindst lige så vigtig som kampen mod tiltag, der kommer fra EU.

7. Euroens krise stiller EU foran en korsvej

Med anvendelsen af euroen i 19 ud af EU's 28 medlemslande og med forpligtelsen for yderligere 7 lande til at gå med på et tidspunkt står EU/Euro-zonen foran en korsvej: Enten må EU/Euro-zonen forvandles til en egentlig forbundsstat med en fælles økonomisk regering, eller også vil EU/Euro-zonen før eller senere bryde sammen i sin nuværende form.

Bag dette dramatiske valg gemmer sig den kendsgerning, at Euroens udformning har været totalt forfejlet, fordi den hverken har taget højde for de store forskelle mellem de forskellige økonomier i Euro-zonen eller har etableret en omfordelingsmekanisme til at sikre de mindst produktive lande i Euro-zonen mod social forarmelse. Det økonomiske og levevilkårmæssige kollaps i Grækenland er et tydeligt eksempel på dette. Euroen har aldrig været et rationelt økonomisk projekt, men er et politisk projekt, hvor den fælles mønt har fungeret som en drivkraft i at flytte magt over den økonomiske politik væk fra de europæiske befolkninger og over til et centralistisk og stadig mere udemokratisk EU.

Den korsvej, EU/Euro-zonen står overfor, vil kunne aktualisere spørgsmålet om EU-medlemskabet – ikke bare i Danmark, men også i en række andre EU-lande som bl.a. Storbritannien og Sverige.

Realistisk vurderet vil en dansk udmeldelse formentlig finde sted i forbindelse med et opbrud i det EU, vi kender i dag, hvor også andre lande vil afvise at blive en del af en egentlig forbundsstat.

Forud for folkeafstemningen om Euroen blev den danske befolkning tudet ørerne fulde af, at det ville være en katastrofe, hvis den stemte nej. Det gjorde befolkningen så ... og katastrofen udeblev.

Det samme vil være tilfældet, hvis Danmark melder sig ud af EU og bliver endnu et af de over 160 andre lande i FN, som heller ikke er medlemmer af EU. Herunder sammenlignelige europæiske lande som Norge, Island og Schweiz. Plus dem, der eventuelt forlader EU sammen med Danmark.

En udmeldelse vil først og fremmest give et langt større råderum for at kunne gennemføre en mere progressiv, rød og grøn politik. Samtidig vil en udmeldelse give Danmark mulighed for at optrappe sin aktivitet i den lange række af internationale samarbejdsorganisationer, som ikke bygger på markedskræfternes forrang, f.eks. Europarådet, OSCE, Nordisk Råd, Arktisk Råd og FN. Samhandlen med lande, som måtte forblive i EU, kan reguleres via handelsaftaler.

En dansk udtræden af EU vil bidrage til at skabe opbrud i hele EU-systemet og svække EU som sådan. Men vores perspektiv er en total opløsning af EU til fordel for en helt anden form for samarbejde på tværs af landegrænserne baseret på solidariske, demokratiske løsninger med respekt for de enkelte landes suverænitet, som det allerede sker i de nævnte internationale samarbejdsorganisationer, der sagtens kan udbygges.

8. Grundlæggende forandringer umulige i EU

Enhedslisten er et socialistisk parti. Vi ønsker grundlæggende samfundsforandringer, hvor almindelige menneskers interesser og hensynet til miljøet vejer tungere end hensynet til det frie marked. Vi er fuldstændig bevidste om, at denne politik står i modsætning til EU's traktatgrundlag. Vi står derfor over for det samme valg som alle andre progressive kræfter i EU: Enten at vente med de nødvendige forandringer til der kan opnås enstemmighed i EU – eller at bryde med EU. Stillet over for det valg er vi ikke i tvivl. Derfor går vi ind for dansk udmeldelse af EU.

Men EU vil også være en forhindring længe inden vi overhovedet snakker grundlæggende samfundsforandringer. For eksempel kan Danmark ikke gennemføre aktuelle og jordnære forbedringer som en effektiv afskaffelse af social dumping, forbud mod miljø- eller sundhedsskadelige stoffer eller afskaffelse af lange dyrplageritransporter uden at komme på kant med EU-traktaten. Derfor arbejder Enhedslisten i Danmark og i samarbejde med andre socialistiske og demokratiske kræfter i resten af Europa for at svække, nedbryde og afskaffe EU. Sådant en udvikling vil danske udmeldelse kunne bidrage til. Når befolkningens interesser i hverdagen står over for EU's, så vælger vi altid at forsvare befolkningens interesser.

9. Alliancepolitik

Enhedslisten er grundlæggende modstander af EU og ønsker en dansk udmeldelse. Derfor er Enhedslisten kollektivt medlem af Folkebevægelsen mod EU.

På et rent demokratisk grundlag kan vi også arbejde sammen med andre, som ønsker at begrænse EU's magt.

Denne alliancepolitik er ikke mindst vigtig, fordi de danske EU-politikere åbenlyst har erklæret, at de ønsker Danmark med "i kernen" af EU, og gør alt, hvad de kan, for at overdrage mere og mere magt til EU – også på områder, hvor den danske befolkning allerede en eller flere gange har stemt nej hertil ved en folkeafstemning.

Men også en anden alliance er vigtig på EU-spørgsmålet. Nemlig i forhold til dem, som nok kan være kritiske over for EU på nogle få eller på mange punkter, men som håber at kunne sikre bedre forhold for f.eks. lønmodtagere, miljøet og dyrevelfærden gennem at stille krav til EU.

Selvom vi ikke deler illusionen om, at der kan skabes markant bedre forhold inden for EU, så deler vi ønsket om de bedre forhold. Derfor er vi klar til kæmpe sammen med alle, som ærligt ønsker bedre forhold - så må det være op til erfaringerne at vise, hvor meget som kan opnås indenfor rammerne af EU.

Til gengæld opfordrer vi så alle andre, som virkelig ønsker forbedringer om at indtage den samme holdning som os: Hvis valget kommer til at stå mellem forbedringerne (eller som i Grækenland bare at forhindre de værste forringelser) og EU, så altid at holde fast i det første.

10. Enhedslistens EU-modstand

Et centralt element i Enhedslistens strategi er at styrke internationalt samarbejde fra neden med afsæt i konkrete kampe mod konsekvenserne EU's nyliberale politik og udemokratiske karakter.

Forudsætningerne for politiske resultater er massive udenomsparlamentariske mobiliseringer. Da de fælles interesser er grænseoverskridende, skal samarbejde mellem arbejder-, kvinde-, miljø-, og studenterbevægelse m.fl. ligeledes være det. Samtidig er det centralt at udvikle og styrke samarbejdet på venstrefløjen i Europa både i forhold til konkrete politiske kampe og ikke mindst om udfoldelserne af visionerne for en bedre verden.

Enhedslistens EU-modstand betyder ikke, at vi afviser europæisk samarbejde. Tværtimod. Enhedslisten har bl.a. støttet op om Europarådet og har siden midten af 1990'erne været repræsenteret i Europarådets parlamentariske forsamling, som er et samarbejde baseret på den europæiske menneskerettighedskonvention mellem 47 europæiske lande.

Samtidig indgår Enhedslisten aktivt i det europæiske og nordiske venstrefløjssamarbejde på tværs af landegrænserne, f.eks. Det Europæiske Venstre. Vi bidrager også til græsrodsarbejde på europæisk plan, hvad enten det er anti-racistisk netværk, miljøbevægelser eller fagligt samarbejde. Men det betyder ikke, at vi støtter ethvert samarbejde, alene fordi det er europæisk.

Vi støtter national selvbestemmelse – men afviser enhver form for nationalisme. Eksempelvis skal modstanden mod misbruget af udenlandske arbejdere i Danmark via social dumping rettes mod arbejdsgiverne – ikke mod arbejdere fra andre lande. Udenlandske arbejdere er velkomne, men skal arbejde på samme vilkår som danske arbejdere.

EU begrænser på flere områder muligheden for national kamp mod den sociale dumping, som EU-reglerne selv bidrager til. Derfor støtter Enhedslisten det europæiske LO's krav om en social protokol, der skal give faglige og sociale rettigheder i de enkelte lande forrang i forhold til reglerne om kapitalens og arbejdskraftens fri bevægelighed. Enhedslisten støtter internationale minimumskrav – også i EU – i forhold til miljø, klima, forbrugerbeskyttelse og dyrevelfærd. Vi fastholder imidlertid også alle landes ret til at stille skrapere krav på disse områder, end dem der fremgår af de internationale aftaler.

Enhedslisten afviser den euro-nationalisme, som ofte er forklædt som internationalisme, men som går hånd i hånd med opbygningen af EU-staten. Det gælder f.eks. EU's udenrigspolitik, hvor udviklingslande påtvinges handelsaftaler, som kun gavner EU's multinationale selskaber; hvor landbrugssubsidier gør det muligt for EU's landbrugsgiganter at dominere lokale markeder i udviklingslandene, og hvor EU's fiskerflåder tømmer de afrikanske farvande for fisk med lokal fattigdom til følge.

Dagens store spørgsmål kræver virkelige internationale svar. Den økonomiske krise, klimakrisen og de store flytningestrømme er tydelige eksempler.

Enhedslisten er et internationalt socialistisk parti. Derfor er vores modstand mod EU baseret på vores socialistiske og internationalistiske grundholdninger. Vi kæmper for et andet Europa og en anden verden.

Verden er større end EU.

Vedtaget af årsmødet 2016